25 NY LAFA-PAMOKARANA

TANJONA

Mamahavaha ny fifandraisana sy ny endri-pamokarana nisy teto Madagasikara.

VONTOATIM-PAHALALANA

Ireo vanim-potoana nolalovan'ny Malagasy:

- **1- Ny vanim-potoana fahafoko (- 1500):**

Tsy misara-miankavy ny fiaraha-monina tamin'izany, to teny ny zokiolona, ny vahoaka no mamokatra ary ho azy ny vokatra.

- **2- Ny vanim-potoana fahampanjaka (1500- 1896)**

Ny mpanjaka no tompon'ny tany sy ny fahefana. Misy ny andriana izay tompon'ny ampaham-bokatra. Ny olon-tsotra sy ny andevo kosa no mpamokatra.

- **3- Ny vanim-potoana fanjanahan-tany (1896- 1960)**

Ny mpanjanaka no tompon'ny fahefana. Azy ny fitaovam-pamokarana ary fomba sy ny tany mamokatra. Novolena tao an-tsain'ny Malagasy ny samy maka ho azy. Nisy fiantraikany teo amin'ny fiaraha-monina sy ny famokarana izany.

• 4- Ny vanim-potoana fahaleovantena (1960- ankehitriny)

Mifidy izay ho lohany ny Malagasy, ka izy ireo no tompom-pahefana. Ny tompon'ny fitaovana enti-mamokatra dia ny tera-tany sy ny vahiny mampiasa vola. Teo amin'ny lafin'ny famokarana, dia misy ny manao asa ho an'ny tenany sy ny mpikarama amin'ny hafa.

Lahatsoratra

NY VOLA

Anankiray amin'ireo "kapitaly" na fitaovana fototra iankinan'ny famokaran-karena indrindra ny vola. Ny antony dia satria saika amin'ny alalan'ny vola avokoa no ahazoana manao izay rehetra tian-katao. Fa ny vola no ividianana tany hovolena, vola no ahazoana fitaovam-piasana hoenti-manao zavatra, vola no ahazoana akoran-javatra ahodina ao amin'ny ozinina, vola no anakaramana mpiasa, vola no andoavana ny saram-pitaterana amoahana ny vokatra. Eny, ny vola daholo no ampiasaina amin'izay rehetra tian-katao, ary ho azo daholo izay tian-ko azo. Ka dia ny vola izany no azo lazaina fa fanalahidy matanjaka indrindra ahazoana mamoha ny varavaran-karena. Kanefa hatramin'izao dia saika ny olom-bitsy ihany no nanana azy noho ny antony samihafa. Fa ao ny nandova, ao ny nanana zo sy tombon-tsoa nisambo-bola tamin'ny banky, ao ny nanana mpanohana ka tafaraka tamin'ny mpanan-karena. Ka dia ireo olom-bitsy nanam-bola nampiasaina ireo no nanjary tompon-daka tamin'ny fitantanana ny harem-pirenena. Fa ny sisa rehetra kosa dia fiasana fotsiny teo amin'ny tokotanin'ny famokarana.

Fety Michel (Nahoana no avondrona ho Fokonolona isika? - Tak. 56 sy 57)

Sahanasa 1

1- Inona no resahin'ny mpanoratra?

2- Inona amin'izay noresahiny izay no asongadiny ao anatin'ny lahatsoratra?

3- Milazà antony telo ilana ny vola araka ny lahatsoratra.

4- Asehoy ny fifandraisana misy eo amin'ny vola sy ny famokarana raha ny lahatsoratra no jerena.

Sahanasa 2

1- Hazavao ao anatin'ny fehezanteny telo ny fiainan'ny fiarahamonina tamin'ny vanim-potoana fahafoko.

2- Soritsorito aoa anatin'ny fehezanteny telo ny fiainan'ny fiarahamonina tamin'ny vanim-potoana fahampanjaka.

3- Hazavao ao anatin'ny fehezanteny telo ny fiainan'ny fiarahamonina tamin'ny vanim-potoana fahazanatany.

4- Hazavao ao anatin'ny fehezanteny telo ny fiainan'ny fiarahamonina tamin'ny vanim-potoana fahaleovantena .

Sahanasa 3

Hazavao ao anaty lahatsoratra ahitana andininy roa ireto hevitra manaraka ireto :

- Ny tombon-tsoa azo avy amin'ny vola.
- Ny lafiratsin'ny vola eo amin'ny fiainana